

ੴ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ

GURBANI CONTEMPLATION

63

ਸ਼ਬਦ

SHABAD

WORDLESS-WORD

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ, ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਬੁਝੈ

Rare is the Person who Understands *Shabad*

PART – 6

‘KHOJI’

ਭਾਗ 6 ਸਬਦੁ

SHABAD Part-6

ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸੂਰਜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ

ਤਕਲੀਫਾਂ

ਠੱਕਰਾਂ

ਭੁਲੇਖੇ

ਕਲ-ਕਲੇਸ

ਦੁਖ

ਆਦਿ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ

ਮਛਰ

ਕੀੜੇ

ਨੂੰਹੇ

ਸੱਪ

ਆਦਿ, ਅਨੇਕਾਂ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਪਲਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਆਪਣਾ ਦਾਉ ਲਾਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਛੁਪ ਜਾਂ ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਸਭ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਦੁਖ ਇਸ ਲਈ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ।

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਠੱਕਰਾਂ, ਭੁਲੇਖਿਆਂ, ਡੰਗ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ । ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ, ਜੇ ਕੋਈ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਅਚਨਚੇਤ ਹਮਲਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਭੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਐਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪੀ' 'ਤੱਤ-ਸਬਦੁ' ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਯਾ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ ਦੇ ਹਨੇਰ ਵਿਚ, ਸਾਡੇ ਮਨ, ਤਨ, ਬੁਧੀ ਉਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ-ਰੂਪੀ ਸੂਖਮ 'ਘੁਪ-ਹਨੇਰਾ' ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਪਰ ਦਸੇ ਸਬੂਲ-ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ । ਇਸ 'ਅਗਿਆਨਤਾ-ਰੂਪੀ' ਸੂਖਮ 'ਅੰਧ-ਗਥਾਰ' ਤੋਂ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਭੁਲੇਖੇ ਤੇ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

Darkness has no existence of its own.

It is the absence of sun that creates darkness. In darkness various

difficulties

obstacles

doubts

afflictions

sufferings etc.

take place. Besides these, in darkness

mosquitoes

insects, worms

scorpions

snakes

etc. (and) many (other) dangerous creatures thrive. They they can, they take the opportunity to sting or bite humans and then hide or fly away. All these difficulties and sufferings occur because humans are **not able to see in the dark.**

If the human has some sort of light with him then he can be saved from these stumbles, doubts, stings etc. In the presence of light if some creature unexpectedly attacks, then it can be dealt with as well.

Exactly in the same manner, **without the 'illumination-like' 'Essence-Word'** the darkness of materialistic doubt-fallacy, ignorance-like subtle 'pitch darkness' reigns over our mind, body, and intellect. This makes man **suffer many times** more than the gross darkness mentioned above and is more dangerous. It is from this 'ignorance-like' 'subtle 'pitch-darkness' that various fallacies and materialistic doubts emerge.

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, 'ਤੱਤ-ਸਬਦੁ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਭਰਮ, ਦੁਬਿਧਾ, ਸਹਸਾ ਜਾਂ 'ਦੂਜੇ-ਭਾਉ' ਰੂਪੀ 'ਹਨੇਰ' ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਰਤੀਆਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਭਰਮਾਈਐ, ਦੁਬਿਧਾ ਡੋਬੇ ਪੂਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—19)

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਨੇ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, 'ਸਬਦ' ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ, ਸਾਡਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ-ਜੀਵਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ'.....॥' ਅਤੇ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਬਿਨੁ' ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗਾਇਆ ਯਾ ਅਰਥਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ 'ਸਬਦੁ' ਵਰਗੇ ਮਹਤਵ-ਪੂਰਨ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਬਾਬਤ ਬੜੇ ਭੁਲੇਖੇ ਅਤੇ ਗਲਤ ਫ਼ਹਿਮੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਭਟਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਦੀ 'ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਭਾਵਨਾ' ਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੋਂ ਅਸੀਂ :—

ਅਣਜਾਣ

ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

ਬੇਫਿਕਰ

ਅਗਿਆਨੀ ਯਾ

ਮਚਲੇ

ਹੋਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ 'ਸਬਦ' ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਅੱਖਰੀ-ਸਰੂਪ' ਤਾਈਂ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪਾਠ, ਕਥਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।

“ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਪੀਰਾ, ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ,

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗੁ ਬਉਰਾਨੰ ॥” (ਪੰਨਾ—635)

ਅਨੁਸਾਰ, ਨੁਕਤੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਤਾਂ 'ਸਬਦ' ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਯਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ

In other words, **without the illumination of the 'Essence-Word'**, our mind wanders in illusion, dilemma, doubt in the darkness of 'duality' leaving the mental concentration scattered.

Without the Name, man is knocked about (in transmigration). The love of duality has drowned multitudes of men.

19

The thing to consider is that despite doing so much of *Gurbani* reading, *Kirtan* (singing of *Gurbani* hymns), **we remain deprived of the spiritual light of the 'Shabad'** or Word. In other words despite doing all this, our daily-life is **completely contrary to the expectation of *Gurbani***, and we continue to remain engaged in doing evil deeds we continue to stumble and suffer daily.

Numerous *Gurbani* lines which begin with '**Without Shabad-Word Consciousness...**' have been read, heard, sung or have been explained to or by us multifold. However, despite this, **we still have many doubts and misunderstandings about such an important and significant topic like 'Shabad' or Word.** Consequently, we are wandering in the darkness of ignorance.

For this reason we are:-

uninformed

indifferent

unconcerned

ignorant

pretentious

of the 'intuitional intention' and the significance of these lines and many other similar ones. This is so because we have **limited (the meaning of 'Shabad' or Word to its 'literal word-form'** and are satisfied just reading it (daily paath), explaining it (katha) and singing it (doing kirtan).

The profound and unfathomable Name is his Guru and the spiritual guide. Without the Name, the world is gone mad.

635

According to the above line, the main point is realising the **intuitional spiritual knowledge or illumination of the 'Shabad'** or Word about which we

ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
 ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ
 ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਉਦਮ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਖੋਜ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਸੀ
 ਘਾਲਨਾ ਤਾਂ ਕੀ ਘਾਲਨੀ ਸੀ ?

ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਤਨੇ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ ਸਾਡੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਯਾ ਕਰਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ।

ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ' ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਵੱਸ਼ ਤਰੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

"ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਹਿ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰੇ ॥

(ਪੰਨਾ—1039

ਇਸ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

'ਸਬਦੁ', ਲੈਂਪ (Lamp) ਦੀ ਜਗ ਰਹੀ ਲਾਟ (Flame) ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮਨ-ਰੂਪੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਚਿਮਨੀ (Chimney) ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਲਖ ਨਾਲ ਲਬ-ਪਥ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ । 'ਸਬਦੁ' ਤਾਂ ਅਪਣਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਦਾ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਾਲਖ ਕਰਕੇ, ਮਨੁਖ 'ਸਬਦੁ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਲੋੜ ਸਿਰਫ਼, ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨੀ ਦੇ 'ਸਾਫ਼-ਕਪੜੇ' ਨਾਲ, 'ਮਨ ਰੂਪੀ ਚਿਮਨੀ' (Chimney) ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਲਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਗਿਆਸੂ, ਕੇਵਲ ਮਨ-ਰੂਪੀ, ਚਿਮਨੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਬੇ-ਧਿਆਨੇ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ 'ਕਾਲਖ' ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, 'ਚਿਮਨੀ' ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਸਬਦੁ' ਦਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਤਾਂਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਇਆ, ਕਿ 'ਸਾਵਧਾਨ ਇਕਾਗਰ-ਚੀਤ' ਅਤੇ ਸ਼ਰਧ ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ 'ਸਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ 'ਸਬਦੁ' ਦਾ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼

never felt anything
 never thought about it
 never had any sensation
 never had any knowledge
 never made any effort
 never did any research
 never felt any need
 making any efforts towards the intuitive understanding was
 not even an option?

This is the reason why, inspite of doing so much *paath* (*Gurbani* reading) and *Kirtan* (singing of *Gurbani* hymns) show that **no affect or revolution is taking place in our mental and spiritual lives**

If the cultivation or earning of 'Word-Consciousness' is done after intuitional contempation of the real meaning of *Gurbani* or '*Shabad*' or Word, then there will undoubtedly be progress in spiritual life, but such devotees are indeed rare.

Rare are those persons in this world, who reflect over the Guru's Word, and remain detached. 1039

To understand and analyse this defect an example is given below.

'*Shabad*' or (Word) is like the lighted flame of a lamp around which there is a chimney of mind-like mirror smeared with the soot of immoral deeds. Although, '*Shabad*' or Word is continously giving its illumination, the human remains deprived of it because of the soot. The need is just to clean and wipe away the inner soot of the 'mind-like chimney' with 'clean cloth' of faith-filled desire. It has been seen that many truth-seekers clean daily the 'mind-like chimney' just from the outside with inattentive recitation (of *Gurbani*) and worship, but because the soot is inside, the 'chimney' does not become clean and the illumination of the '*Shabad*' or Word cannot be realised.

Therefore, it is clear that the illumination of the '*Shabad*' or Word takes place only with the cultivation and earning of '*Shabad*' or Word done with

ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ 'ਸਬਦ' ਨੂੰ ਬੁਝਦੇ, ਚੀਨਦੇ ਜਾਂ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਇਉਂ ਕਟਾਖ ਕਰਦੀ ਹੈ :—

- "ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਮਾਨੈ ਫਾਹੀ ਫਾਥੀ,
ਸਾਧਨ ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਏ ॥" (ਪੰਨਾ—689)
- "ਸਬਦੁ ਨ ਜਾਣਹਿ ਸੇ ਅੰਨੇ ਬੋਲੇ,
ਸੇ ਕਿਤੁ ਆਏ ਸੰਸਾਰਾ ॥" (ਪੰਨਾ—601)
- "ਕਰਮ ਕਰਹਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਣਹਿ,
ਮਰਿ ਜਨਮਹਿ ਵਾਰੋਵਾਰਾ ॥" (ਪੰਨਾ—602)
- "ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਬਾਦਿ ਜੀਵਣੁ ਹੋਰੁ ਮਰਣਾ,
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੈ ਜਨਮੁ ਜਰੈ ॥" (ਪੰਨਾ—1014)
- "ਮੂਰਖ ਪੜਹਿ ਸਬਦੁ ਨ ਬੁਝਹਿ,
ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲੈ ਜਾਤਾ ਹੇ ॥" (ਪੰਨਾ—1053)
- "ਨ ਸਬਦੁ ਬੁਝੈ, ਨ ਜਾਣੈ ਬਾਣੀ ॥
ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧੇ ਦੁਖ ਵਿਹਾਣੀ ॥" (ਪੰਨਾ—665)
- "ਮੂਰਖੁ ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨਦੀ,
ਸੂਝ ਬੁਝ ਨਹ ਕਾਇ ॥" (ਪੰਨਾ—938)

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬਦ ਦੀ 'ਵੀਚਾਰ' ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਸਾਡੀ ਮਨ-ਰੂਪੀ 'ਚਿਮਨੀ' ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸਬਦ ਦੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਖਣਾ ਤੇ ਘੋਖਣਾ ਹੈ, ਕਿ :—

- ਉਚੇ-ਸੁਚੇ
ਜਿਉਂਦੇ-ਜਾਗਦੇ
ਰਸ-ਮਈ
ਰੁਣ-ਬੁਣ ਲਾਉਂਦੇ
'ਅਨਹਦ'
'ਤੱਤ-ਸਬਦ'

ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਨੂੰ ਅਸੀਂ

ਵਿਚਾਰਿਆ
ਬੁਝਿਆ
ਪਹਿਚਾਨਿਆ

an 'alert focused mind' and faith filled desire. *Gurbani* says the following about those who do not discover, recognise or acknowledge the 'Shabad' or Word,

- Such a wife believes not in the Guru's word, is caught in the worldly net and obtains not her Lord's mansion* 689
- Blind and deaf are they, who know not the Name
What for did they come in the world?* 601
- He, who performs rituals and knows not Guru's world, dies and is born again and again.* 602
- He ever continues coming and going. Without the Guru, vain is man's birth and death and without the Guru's instruction, he continues burning in his life* 1014
- The fools read them, but know not their Lord, Some rare one knows Him by the Guru's grace.* 1053
- The blind apostate neither knows the Name, nor understands the Gurbani, and so he passes his life in misery.* 665
- The fool contemplates not the Name, He has no understanding and comprehension.* 938

As narrated earlier, without the 'realisation' of 'Shabad' or Word, our 'mind-like chimney' cannot be cleaned and thus we remain deprived of the 'illumination' of 'Shabad' or Word. Therefore in our mind we have to honestly evaluate and scrutinise ourselves and see whether the existence of the:-

- lofty and pure
alive and aware
relish filled
experience of celestial melody
'unstruck'
'Essence-Shabad' (word)

has ever been
discussed
discovered
recognised

ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ
ਮਾਣਿਆ

ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

2. ਕਿਸੇ ਅਕਹਿ 'ਪ੍ਰੀਤ-ਪ੍ਰੇਮ-ਰਸ-ਚਾਉ', ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਯਾ ਨਹੀਂ ?
3. ਇਹ 'ਜਾਗਤ-ਜੋਤ' ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ 'ਨਿਸਬਾਸਰ' ਜਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ?
4. 'ਅਨਹਦ ਸਬਦ' ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ 'ਗੱਜਿਆ' ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ?
5. 'ਨਾਮ-ਰਸ' ਦੀ 'ਧੂਹ' ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਜੇ ਨਹੀਂ ! ਤਾਂ ਸਮਝੋ, ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਫੁੱਧੇ ਹੋਏ 'ਅਨੁਭਵੀ-ਤਤ-ਸਬਦ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਅਸੀਂ :—

ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !
ਬੁਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !
ਚੀਨਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !
ਸੀਝਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !
ਪਹਿਚਾਨਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !
ਪਿਆਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !
ਕਮਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !
ਮਾਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ !

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਟਾਖ-ਮਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ, ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਰਤਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਚੀ-ਸੁਚੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵਲੀਨ' ਵਾਲੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸਾਨੂੰ :—

1. ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ !
2. ਲੋੜ, ਪਿਆਸ ਯਾ ਭੁਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪੀ !
3. ਉਦਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ !

realised
enjoyed
earned and cultivated or not?

2. Are we living a life of some indescribable 'love-affection', 'relish – eagerness', comfort and calm, or not?
3. Is this 'living-light' burning in us day and night or not?
4. The 'Unstruck Word' has thundered in us or not?
5. Is there an attraction of 'Naam-Relish' or not?

If not! Then understand that we still :-

have not discussed
have not discovered
have not discerned
have not researched
have not recognised
have not loved
have not cultivated
have not enjoyed

the 'Intuition-Essence-Word' or 'Naam' that is hidden in *Gurbani*.

We have to feel the answers of all these taunting questions within our own selves and then choose the future spiritual life-path.

If we look within ourselves earnestly then it will become apparent that we :

1. do not have firm belief!
2. we do not feel the need, thirst or hunger!
3. do not make any effort!

4. ਸੇਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਈ !
5. ਸਹੀ ਸਾਧਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ !
6. 'ਅਨੁਭਵ' ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ !

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ 'ਅਨੁਭਵੀ' ਕਸਵੱਟੀ ਉਤੇ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ (Symptoms) ਪ੍ਰਤਖ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣਗੇ ।

1. ਅਸੀਂ 'ਅੱਖਰੀ-ਰੂਪ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ 'ਤੱਤ-ਸ਼ਬਦ' ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ !
2. ਏਸ 'ਅੱਖਰੀ-ਰੂਪ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਾਠ, ਪੂਜਾ, ਗਾਇਨ ਤੇ ਕਥਾ ਵਾਰਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਧਰਮ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ।
3. ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਤੀਵ 'ਅਨੁਭਵੀ' ਆਤਮਿਕ ਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ।
4. 'ਅੰਤਰਮੁਖੀ-ਇਲਾਹੀ ਜੀਵਨ' ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ 'ਮਚਲੇ' ਹੋਏ ਹਾਂ ।
5. ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਨੁਭਵੀ ਅਵਸਥਾਵਾਂ :—

'ਨਾਮ'

'ਸ਼ਬਦ'

'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵ'

'ਸਹਿਜ-ਸਮਾਧਿ'

ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ

ਇਲਾਹੀ ਰੁਣ-ਬੁਣ

ਮਹਾਂ ਰਸ

ਇਲਾਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੋ'

'ਅਨਹਦ-ਪੁਨੀ'

ਤੋਂ 'ਕੋਰੇ' ਹਾਂ ।

6. ਅਸੀਂ 'ਸਿਮਰਨ', 'ਸੇਵਾ', 'ਲਿਵ' ਅਤੇ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੇ ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਕਢਕੇ—ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦਾਂ, ਵਿਖੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਤੇ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ

4. do not take any direction!
5. do not even indulge in correct religious discipline!
6. do not 'experience' anything!

pertaining to the state of *Gurbani's* lofty-pure rapturous *Shabad* – Consciousness.

If our religious life is tested on the intuitional touchstone of *Gurbani*, then the symptoms of mental and religious diseases written below will be noticeable indeed, in that

1. We are in regarding the 'script form' of the word as the 'Essence-Word'.
2. We are acknowledging the reading, worshiping, singing and explanation of this 'script-form' word as the goal of religion.
3. We are satisfied with understanding *Gurbani* with our intellect and are depriving ourselves of the innate 'intuitional' spiritual meanings.
4. We are becoming unaware and indifferent towards our 'inward-divine life' or are knowingly 'pretentious'.
5. We are bereft of the intuitional stages mentioned below in *Gurbani*:-

'Naam' (Name)

'Shabad' (Word)

Shabad-consciousness engrossment

Calm Spontaneous-Meditation

Spiritual Bliss

Divine Celestial Melody

Great Relish

Divine 'Life-Current'

'Unstruck Sound'.

6. Interpreting the meaning of 'simran' (meditation), 'sewa' 'liv' (absorption or engrossment) and 'Shabad (Word -Consciousness', literally, we get entangled in outward quarrels-arguments, display

ਸਾਨੂੰ ਕਦੀ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ 'ਲੋੜ' ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਏਨਾਂ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਤੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।
8. ਇਸ ਝੂਠੀ 'ਤਸੱਲੀ' ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਅਸੀਂ 'ਇਲਾਹੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਐਨੇ 'ਸੁਖ-ਰਹਿਣੀ' ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਿਤ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ (Religious rites and rituals) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ 'ਮੈ-ਮੇਰੀ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਫਜ਼ੂਲ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰੁਝੇਵੇਂ ਵਧਾਕੇ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤੀਖਣ ਬੁਧੀ ਨਾਲ 'ਸਬਦੁ' ਦੇ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ 'ਅਨੁਭਵ' ਤਾਈਂ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਟੁਟ 'ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ' ਤੇ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ 'ਕੰਨੀ ਕਤਾਉਂਦੇ' ਹਾਂ, ਜਾਂ ਮਚਲੇ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਪਰ, ਨਾਮ ਦੇ 'ਮਹਾਂ ਰਸ' ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਲਈ ਅਤਿਅੰਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਘਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੋਈ 'ਵਿਰਲੇ' ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸੱਚੀ-ਸੁਚੀ', 'ਜਿਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ', 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਵਿਚ ਪਰੋਤੀ ਹੋਈ ਸਤਸੰਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਮਲ ਨਿਰਮਲ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ 'ਚੋਟ' ਖਾਧੀ ਹੈ—ਉਹ 'ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ' ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ 'ਸੁਰਤ' ਹੀ, 'ਸਬਦੁ' ਨੂੰ 'ਵੀਚਾਰ-ਚੀਨ-ਸੀਝ-ਪਹਿਚਾਨ' ਕੇ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲੀ ਆਤਮਿਕ 'ਸੋਧ' ਲੈ ਕੇ, ਟੀਸੀ ਜਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ :—

"ਵਿਰਲੇ ਕਉ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਬੁਝਾਏ ॥" (ਪੰਨਾ— 1056)

"ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਬੁਝੈ ॥" (ਪੰਨਾ—120)

"ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰੇ ॥

ਗੁਰਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਹਿ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰੇ ॥" (ਪੰਨਾ—10:9)

Such that we have not even thought of going within, nor have we felt the need to do so.

7. Thus we have acknowledged the means of these external rites-rituals as our final 'goal' and are satisfied with them.
8. Because of these false convictions we are deprived of the blessings of 'Divine-Illumination'.

We have become so used to and comfortable that besides our daily religious rites and rituals, we are not prepared to engage in any other kind of hard work, nor do we have the time. Instead, under the influence of 'me-mineness' we are getting increasingly more entangled in unnecessary worldly affairs.

We do understand the meaning of 'Shabad' or Word with our sharp intellect but to reach up to the innermost consciousness of intuition, we are knowingly avoiding continuous meditation and the cultivation of 'Shabad' or Word by becoming introverts.

But, to enjoy the 'Great Relish' of Naam, extreme hard work and effort is required.

Some 'rare' fortunate guru-orientated devotees - those who have obtained *Satsang*, the company of awakened, enlightened souls; those who have become aware of *Shabad* or 'Word Consciousness'; those whose tender and pure hearts have experienced the 'wound' of *Gurbani* and the '*Shabad*' or Word. Only those devotees set out to 'Cultivate the practice of *Naam*'. It is indeed their 'Consciousness' that 'deliberates, discusses, researchs, recognises the '*Shabad*' or Word and sets the real spiritual 'goal' of life so that they can reach the summit or destination (of their journey).

But such spiritually blessed beloved ones are rare indeed:-

Guru's gospel, the Lord causes a few to understand. ... 1056

Rare is the person who under-stands Gurbani. 120

Rare are such persons in this world, who reflect over the Guru's word and remain detached. 1039

“ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲਾ ਕੋਈ ਬੂਝੈ,
ਸਬਦੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—1332)

“ਵਿਰਲੇ ਕਉ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ ॥
ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ ਹੁਕਮੁ ਸਬਾਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—1036)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ‘ਸਬਦੁ’ ਦੇ ‘ਸੁਣਨ’ ਦੀ ਬਾਬਤ ਵੀ ਦਿਮਾਗੀ ਭੁਲੇਖੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਰ ਇਕ ਸੂਖਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਸੋਮਾ, ਸਾਡਾ ‘ਮਨ’ ਤੇ ‘ਸੀਮਤ-ਬੁਧੀ’ ਹੈ । ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਅਸਬੂਲ ਅੱਖਰਾਂ ਜਾਂ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਏਨਾਂ ਅਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਬੁਧੀ ਹੀ ਸਮਝਦੀ ਤੇ ਘੱਖਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ—‘ਪੂਰੋ’ ‘ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲਾਂ’ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ— ਸਾਡੀ ਸੀਮਤ ਬੁਧੀ ਦੀ ਸਮਝ ਤੇ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ । ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ‘ਅਨੁਭਵ’ (Intuition) ਦਵਾਰਾ ਹੀ ‘ਸਮਝਿਆ’-‘ਸੀਝਿਆ’—‘ਜਾਣਿਆ’—‘ਚੀਨਿਆ’-‘ਪਹਿਚਾਨਿਆ’ ਜਾਂ ‘ਵਿਚਾਰਿਆ’ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

“ਸਬਦੁ ਚੀਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ, ਸਚੇ ਨਾਇ ਪਿਆਰ ॥” (ਪੰਨਾ-1346)
“ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਨਿ ਆਪਣਾ, ਗੁਰਸਬਦੀ ਵੀਚਾਰਿ ॥” (ਪੰਨਾ-1415)
“ਸਬਦੁ ਚੀਨਿ ਤਿਖ ਉਤਰੇ, ਮੰਨਿ ਲੈ ਰਜਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—1419)

ਜਦ ਤਾਈਂ ਸਾਡੀ ਬਿਰਤੀ-ਸੁਰਤੀ ‘ਬਾਹਰਮੁਖੀ’ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਰੀਰਕ ‘ਕੰਨਾਂ’ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਦੇ ਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੀ ਬਿਰਤੀ-ਸੁਰਤੀ ‘ਅੰਤਰਮੁਖੀ’ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ‘ਅਨੁਭਵ’ ਵਿਚ ਉਹ ‘ਅਨਹਦ-ਪੁਨੀ’ (Divine music) ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ :—

‘ਸਬਦ-ਪੁਨੀ’
‘ਨਾਮ-ਪੁਨੀ’
‘ਅਨਹਦ-ਨਾਦ’
‘ਅਨਹਦ-ਬੁਨਕਾਰ’
‘ਅਨਹਦ-ਪੁਨੀ’
‘ਜੀਵਉ ਨਾਮ ਸੁਣੀ’

ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ :—

Some rare ones realise, by the Guru's grace, that the Lord is contained in the Guru's word. 1332

Rare is the person whom the Guru cause to hear the Lord's word, By His will, the Lord has created the creation and watches over all. 1036

In this way, **intellectual doubts have been formed about the hearing of the ‘Shabad’.**

As has been told in the beginning of this article (*lekh*), the source of every thought of ours is our ‘mind’ and (our) ‘limited intellect’. As the expression of this takes place in script form, letters or language, our intellect tries to understand and scrutinise these thoughts or desires. However, **Gurbani, which originated from the Divine Realm, is beyond the understanding and grasp of our limited intellect. It is only through intuition that this Divine Gurbani can be ‘understood’-researched-known-‘discerned’-‘recognised’ or deliberated upon.**

Contemplating the Lord and loving the True Name, man is blessed with bliss 1346

They, who serve their true Guru, reflect upon the Guru's word 1415

Contemplating the Lord's Name and accepting the Lord's will, thy thirst shall be quenched... 1419

As long as our inclination – consciousness is ‘extrovert’, we have to listen to the *Shabad* or *Gurbani* with our physical ‘ears’, but when our inclination-consciousness becomes ‘introvert’ through the union of *Shabad* or *Word Consciousness*, then the *Divine Music* will be heard in the ‘Intuitional’ ‘Innermost-Consciousness’ which is mentioned in *Gurbani* as:-

‘Word-Sound’
‘Naam –Melody’
‘Unstruck Sound’
‘Unstruck Melody’
‘Unstruck Music’
‘Living (by)hearing Naam’.

As it is recorded in the lines below:-

“ਦਸਵੈ ਨਿਜ ਘਰ ਵਾਸਾ ਪਾਏ ॥

ਓਥੇ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਵਜਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ,

ਗੁਰਮਤੀ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਵਣਿਆ ॥” (ਪੰਨਾ—124)

“ਪਿਰੁ ਰੀਸਾਲੂ ਤਾ ਮਿਲੈ, ਜਾ ਕਾ ਗੁਰੰ ਸਬਦ ਸੁਣੀ ॥” (ਪੰਨਾ—17)

“ਝਿਮਿ ਝਿਮਿ ਵਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ ॥

ਮਨ ਪੀਵੈ ਸੁਨਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ—102)

“ਪ੍ਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ ॥

ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਮੇਟੇ ਚਉਥੈ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—231)

“ਸਬਦਿ ਸੁਣੀਐ ਸਬਦਿ ਬੁਝੀਐ,

ਸਚਿ ਰਹੈ ਲਿਵਲਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—429)

“ਗੁਰਮਖਿ ਜਾਇ ਮਿਲੈ ਨਿਜ ਮਹਲੀ,

ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਬਜਾਵੈਗੋ ॥” (ਪੰਨਾ—1310)

“ਜੀਵਨ ਮੁਕਤੁ ਜਾ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—1343)

ਸਾਡੇ ਸਰੀਰਕ ‘ਕੰਨ’ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਲੀ ਤੇ ‘ਅੱਖਰੀ ਸਬਦ’ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਤਮਿਕ ‘ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ’ ਜਾਂ ‘ਅਨਹਦ ਸਬਦ’ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਅਨੁਭਵੀ ‘ਖੇਲ’ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵਲੀਨ’ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਅੰਤਰਮੁਖੀ—ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵਲੀਨ’ ਦੇ ਤਾਕੀਦੀ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਖਬਰ, ਅਣਜਾਣ, ਅਵੇਸਲੇ, ਲਾਪਰਵਾਹ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਮਚਲੇ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ, ਮੁਰਦੇ, ਫੌਕੇ, ਰੁਖੇ-ਸੁਖੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ‘ਆਤਮਿਕ ਰੋਸ਼ਨੀ’ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਥਵਾ ‘ਸਬਦੁ’ ਦੇ ‘ਜਗ ਚਾਨਣ’ (Divine Light) ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਕੀਮਤੀ ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਬੰਦ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੇ ‘ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ’ ਰੂਪੀ ‘ਇਲਾਹੀ-ਚਾਨਣ’ ਤੋਂ, ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਾਂਝਿਆ ਰਖਿਆ, ਬਲਕਿ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭੀ ਏਹੋ ਜਿਹੇ ‘ਉਚਮ-ਉਚੇ’, ‘ਸੂਚਮ-ਸੂਚੇ’, ਇਲਾਹੀ ਨਿਰਮਲ ‘ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਤੋਂ ਸਖਣੇ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

Makes an abode in the Lord's own tenth home, there the unstruck music plays day and night. Through the Guru's instruction this celestial strain is heard 124

If she hearkens to the Guru's instructions, it is then, that the Joyous Beloved meets 17

The soul drinks hears and reflect upon the Name. Within him the stream of Nectar uniformly rains 102

Wherewith the three moods are effaced and man's mind is attached with the fourth one 231

Hear thou the Name, understand thou the Name, and keep thou thy attention fixed on the True Name 429

The pious person goes and meets the Lord in His mansion and then, for him, rings the celestial strain 1310

When man hears the Lord's Name, he becomes emancipated in life 1343

Our physical ‘ears’ can only hear the words of language formed with the ‘letters’ (of the alphabet), and are incapable of hearing the spiritual ‘Divine Music’ or the ‘Unstruck Word’. This is the intuitional ‘play’ in the innermost consciousness which is achieved through inward meditation by absorbing the consciousness into the *Shabad* or Word’.

But the regretful thing is that we are completely uninformed, ignorant, indifferent and careless about the obligatory *Gurbani* command; to be ‘absorbed in the *Shabad* (Word) consciousness’ through inward meditation or we are ingnoring it on purpose, pretending to be unaware. We are satisfied with the external, lifeless, hollow, useless spiritual quests and are entangled in them.

The result of this is that we are being deprived of the ‘Spiritual Illumination’ of *Gurbani*. We have covered and wrapped up *Gurbani* or the ‘Divine Light’ of the ‘*Shabad*’ (or Word) with very beautiful valuable covers and thus we have not only deprived ourselves but also the whole world of such ‘Spiritual Knowledge’, it’s ‘Divine Light’, which is ‘high and noble’, ‘Unadulterated and Pure, Untainted ‘Divine Illumination’.

For this carelessness or indifference, the religious leaders are indeed responsible.

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਗੁਰੂ, ਸਬਦੁ, ਨਾਮ, ਸਾਧ-ਸੰਗ, ਆਦਿ ਦੇ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ (Topic) ਪ੍ਰਤੀ ਦੋਨੋਂ-ਪਖੀ ਵਿਚਾਰ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ। ਇਕ ਪੱਖ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਗੁਰੂ, ਸਬਦੁ, ਨਾਮ, ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਦੇ ਲੜ ਲਗਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ, ਸਿਫਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨਾ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪੱਖ ਵਿਚ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੋ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੇ ਦੁਖ ਭੋਗਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ-ਸਹਿਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ 'ਫਾਇਦੇ' ਤੇ 'ਨੁਕਸਾਨ' (Pros and cons) ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾ ਕੇ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਬਿਬੇਕ-ਬੁਧੀ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ 'ਜੀਵਨ-ਸੇਧ' ਦੀ ਚੋਣ ਆਸਾਨ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਸਬਦ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮਨੁਖ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੁਖ ਭੋਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਤਕ ਕਰਦਾ ਰਹੇ।

"ਨਾਮ ਸੰਗਿ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਲਾਵੈ ॥

ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਤੋ ਨਰਕਿ ਜਾਵੈ ॥" (ਪੰਨਾ—250)

"ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਸਦਾ ਦੁਖੁ, ਹਰਿ ਦਰਗਹਿ ਪਤਿ ਖੋਇ ॥"

(ਪੰਨਾ—29)

"ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਜਗੁ ਦੁਖੀਆ ਫਿਰੇ, ਮਨਮੁਖਾ ਨੋ ਗਈ ਖਾਇ ॥"

(ਪੰਨਾ—67)

"ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ਕਪਟੀ,

ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਦੁਖੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥" (ਪੰਨਾ—123)

"ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਆਈਆ,

ਸਬਦਿ ਨ ਲਾਗੋ ਭਾਉ ॥

ਓਸ ਨੇ ਸੁਖੁ ਨ ਉਪਜੈ, ਭਾਵੈ ਸਉ ਗੋੜਾ ਆਵਉ ਜਾਉ ॥"

(ਪੰਨਾ—591)

ਸਬਦੁ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਰਮ-ਧਰਮ ਥਾਂਓ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਤੇ ਉਹ ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

"ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਭਰਮਾਈਐ, ਦੁਬਿਧਾ ਡੋਬੇ ਪੂਰੁ ॥" (ਪੰਨਾ—19)

"ਸਬਦੁ ਵਿਸਾਰਨਿ ਤਿਨਾ ਠਉਰੁ ਨ ਠਾਉ ॥

ਭ੍ਰਮਿ ਭੁਲੇ ਜਿਉ ਸੰਵੇ ਘਰਿ ਕਾਉ ॥

In *Gurbani*, the *Satgurus* have blessed us with the deliberation / discussion of all aspects of every topic -namely the Primal Lord, Gurus, *Shabad* or Word, *Naam*, *Sadhsang* (company of the holy) etc. One aspect encourages the *Satgurus* urge us to become attached to the Primal Lord (*Wahguru*), *Guru*, *Shabad* (Word), *Naam* and to be in the company of enlightened souls, *Sadhsangat*. They point out their blessings, praises and glory and the need for Faith-Filled Desire. The other aspect points out and cautions in detail of difficulties and sufferings that will be experienced by turning away from them (*Waheguru*, *Gurus*, *Shabad* etc.). In this way the *Satgurus*, in confirming the pros and cons (of these aspects) have motivated the truth-seekers to awaken their discriminatory intellect so that making appropriate choices for a spiritual 'life-direction' becomes easier and clearer.

Without the **intuitional deliberation of *Shabad*** (or Word), the human being continues to experience suffering despite carrying out various spiritual rites-rituals for multiple birthtimes.

The man, who embraces not affection for the Name, goes to hell even though he performs millions of ceremonial rites 240

He comprehends not Lord's Name, ever suffers pain and loses honour in God's Court 29

Without the Name the world wanders in agony. The mammon has eaten-up the wayward 67

Vainly does the deceiver lose his life. Without God's Name he undergoes hardships 123

He, who has no faith in the True Guru, and enshrines not affection for the Name, Peace accrues not to him, even thou he may come and go hundreds of times 591

Without the cultivation of *Shabad* (or Word), the truth-seeker's various religious rites-rituals are not effective and he continues to wander in the jungle of doubt-fallacies.

Without the Name, man is knocked about (in transmigration). The love of duality has drowned multitudes of men 19

They are deluded in doubt like a crow in a deserted house

“ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਤਿਨੀ ਦੋਵੈ ਗਵਾਏ,
ਦੁਖੇ ਦੁਖਿ ਵਿਹਾਵਣਿਆ ॥” (ਪੰਨਾ—123)

“ਕਰਣੀ ਕਾਰ ਧੁਰਹੁ ਫੁਰਮਾਈ ॥
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਕੋ ਬਾਇ ਨ ਪਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—363)

“ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ,
ਪਰਪੰਚੁ ਕਰਿ ਭਰਮਾਈ ਹੇ ॥” (ਪੰਨਾ—1024)

‘ਸਬਦ’ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਵਣ ਜਾਣ ਯਾ ਜੰਮਣ ਮਰਣ ਨਹੀਂ ਕਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜੀਵ ਅਨੇਕਾਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ :—

“ਸਬਦਿ ਨ ਭੀਜੇ ਸਾਕਤਾ, ਦੁਰਮਤਿ ਆਵਨ ਜਾਨੁ ॥” (ਪੰਨਾ—21)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਮੈਲੁ ਨ ਉਤਰੈ,
ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—29)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਅੰਤਰਿ ਆਨੇਰਾ ।
ਨ ਵਸਤੁ ਲਹੈ ਨ ਚੁਕੈ ਫੇਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ—124)

“ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਛੁਟਹੀ,
ਭ੍ਰਮਿ ਆਵਹਿ ਜਾਵਹਿ ॥” (ਪੰਨਾ—419)

“ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਿਨਾ ਨ ਸੇਵਿਓ,
ਸਬਦਿ ਨ ਲਗੋ ਪਿਆਰੁ ॥
ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੂਨੀ ਪਾਈਐ,
ਵਿਸਟਾ ਸਦਾ ਖੁਆਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—512)

“ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਵਿਣ,
ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੰਮਨ ਦਯਿ ਵਿਗੋਏ ॥” (ਵਾ. ਭਾ. ਗੁ: 5/10)

“ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਵਿਣੁ,
ਲਖ ਚਉਰਾਸ਼ੀਹ ਜੂਨ ਭਵਾਵੈ ॥” (ਵਾ. ਭਾ. ਗੁ: 5/18)

ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ-ਸਾਧਨ ਅਪਨਾਉਂਦਾ ਫਿਰੇ, ਪਰ ਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ‘ਜਮ’, ‘ਕਾਲ’ ਜਾਂ ‘ਮੌਤ’ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਤੇ ਡਰ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ।

“ਜਮ ਮਗਿ ਬਾਧਾ ਖਾਹਿ ਚੋਟਾ,
ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਬੋਤਾਲਿਆ ॥” (ਪੰਨਾ—439)

Both this world and the next they lose and pass their life in extreme agony 123

He does deeds as is the Lord's primal will, Without the Lord's Name none is approved 363

Without the Guru's word, man is emancipated not. Practicing hypocrisy, he wanders in species 1024

Without the ‘Shabad’ (or Word) the coming and going or birth and death cannot be avoided and man continues to wander in various lives (i.e. he passes through transmigration of souls):-

Being materialist and of evil intellect, it drenches not in God's Name and continues coming and going 21

Without God's Name pollution is not washed off and in birth and death the mortal becomes miserable 29

Without the Lord's Name there is all darkness within, One receives not the real thing and ends not the round 124

Without the Guru's word they are not saved and they wander in transmigration 419

They, who serve not the True Guru, embrace not love for the Lord, and meditate not on the Name in equipoise, what for have they come into the world? Again and again they are hurled into existences and ever putrefy in ordure 512

Those who enjoy not the holy congregation and the word of the Guru, die and are born again and again and are rejected of God. VBG 5/10

Without the holy congregation and bereft of the Word of the Guru one transmigrates through millions of species of life. VBG 5/18

One can go about adopting numerous religious-methods, but without the cultivation of the ‘Shabad’ (or Word), the suffering and fear of ‘yama’ (the couriers of death), mortality or death does not leave the mind.

O demon, without God's Name thou shalt be bound and suffer strokes on the road of Death 439

“ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਮਾਨੈ ਫਾਹੀ ਫਾਥੀ, ਸਾਥਨ ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਏ ॥”
(ਪੰਨਾ—689)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਭੈ ਰਤਿਆ, ਸਭ ਜੋਹੀ ਜਮਕਾਲਿ ਜੀਉ ॥”
(ਪੰਨਾ—751)

“ਜੋਗੀ ਕਾਪੜੀਆ ਸਿਰ ਖੂਬੇ, ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਗਲਿ ਫਾਸੀ ॥”
(ਪੰਨਾ—1332)

“ਜਬ ਲਗੁ ਸਬਦ ਭੇਦੁ ਨਹੀ ਆਇਆ,
ਤਬ ਲਗੁ ਕਾਲੁ ਸੰਤਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—1126)

‘ਸਬਦ’ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਮਨੁਖ ਅੰਦਰੋਂ, ਬਾਹਰੋਂ, ਅਉਗੁਣਾਂ, ਪਾਪਾਂ, ਭੈੜੇ ਕਰਮਾਂ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਾਰਨ, ਤਪ-ਤਪ ਕੇ ਖਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਚੇ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

“ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧਾ ਤਪਿ ਤਪਿ ਖਪੈ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਾਂਤਿ ਨ ਆਈ ॥” (ਪੰਨਾ—571)

“ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਵਿਸਾਰਿਆ,
ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਰਚੰਨਿ ॥

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭੁਖ ਨ ਉਤਰੈ,
ਅਨਦਿਨੁ ਜਲਭ ਫਿਰੰਨਿ ॥” (ਪੰਨਾ—755)

“ਰੰਗਿ ਨ ਰਾਤਾ, ਰਸਿ ਨਹੀ ਮਾਤਾ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੈ ਜਲਿ ਬਲਿ ਤਾਤਾ ॥” (ਪੰਨਾ—945)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਪਿਰੁ ਨ ਪਾਇਓ, ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਓ,
ਰੋਵੈ ਅਭਗੁਣੀਆਰੀ ਝੂਠੀ ॥” (ਪੰਨਾ—583)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗੁ ਭੁਲਦਾ ਫਿਰਦਾ,
ਦਰਗਹ ਮਿਠੈ ਸਜਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—600)

‘ਸਬਦ’ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਇਨਸਾਨ, ਅਉਗੁਣਾਂ, ਪਾਪਾਂ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

“ਭੇਖ ਕਰੇ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਕਮਾਏ ॥
ਅੰਤਰਿ ਰੋਗੁ ਮਹਾ ਦੁਖੁ ਭਾਰੀ,
ਬਿਸਟਾ ਮਾਹਿ ਸਮਾਹਾ ਹੈ ॥” (ਪੰਨਾ—1058)

Such a wife believes not in the Guru's word, is caught in the worldly net and obtains not her Lord's mansion 689

Without being imbued with the Lord's Name and fear, all are spied by the death's courier 751

Similarly, the disciples of Gorakh, the mendicants in tatters and the plucked headed ones are loaded with the halter around their necks, bereft as they are, of the Lord's Name 1332

So long as, man realises not the mystery of the Lord's Name, till then death continues to torture him 1126

Without ‘Shabad’ (or Word), the human continues to be consumed by his burning rage from inside and outside because of his misdeeds, sins, bad actions and desires. It is because of these sinful acts that he strays from the true path.

The blind apostate is consumed by burning in rage and without the Name obtains not peace 571

They, who forget the Guru's instruction are engrossed in duality, their thirst and hunger depart not and night and day they wander about burning 755

If man is imbued not with the Lord's love, nor is inebriated with His Nectar, and is bereft of the Guru's word, then he remains vexed and is consumed by his inner fire 945

Without the Name, she attains not her Spouse and wastes away her life. So the virtue less, false woman bewails 583

Without the Name, the world goes astray and suffers punishment in the Lord's court 600

In forgetting the ‘Shabad’ (or Word), the human being continues to suffer because of his indulgence in misdeeds, sins, immoral deeds and he does not acquire purity or holiness.

He who wears religious garbs, but acts not unto the Guru's instruction, within him is the supreme disease of sins, with which he greatly suffers and in the end sinks into ordure 1058

“ਮਾਇਆ ਮਗਨੁ ਅਹਿਨਿਸਿ ਮਗੁ ਜੋਰੈ,
ਨਾਮੁ ਨ ਲੋਵੈ ਮਰੈ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥”

ਗੰਧਣਿ ਵੈਣਿ ਰਤਾ ਹਿਤਕਾਰੀ,
ਸਬਦੈ ਸੁਰਤਿ ਨ ਆਈ ॥” (ਪੰਨਾ—596)

‘ਸਬਦੁ’ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅੰਧ-ਗੁਬਾਰ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬੁਧੀ ਬਿਬੇਕਹੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾੜੇ-ਚੰਗੇ, ਬਿਖ-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

“ਬਾਝੁ ਗੁਰੂ ਗੁਬਾਰੁ ਹੈ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਬੁਝ ਨ ਪਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—55)

‘ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਅੰਤਰਿ ਆਨੇਰਾ ॥
ਨ ਵਸਤੁ ਲਹੈ ਨ ਚੂਕੈ ਫੇਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ—124)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਭੁ ਅੰਧ ਅੰਧੇਰਾ,
ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਿਸਹਿ ਬੁਝਾਇਦਾ ॥” (ਪੰਨਾ—1065)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗਿ ਆਨੇਰੁ ਹੈ,
ਸਬਦੇ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥” (ਪੰਨਾ—1250)

“ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਸਬਦੁ ਕਰਣੀ ਹੈ ਸਾਰੁ ॥
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਹੋਰੁ ਮੋਹੁ ਗੁਬਾਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—1342)

‘ਸਬਦੁ’ ਦੇ ‘ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਮਾਇਕੀ ਅੰਧ-ਗੁਬਾਰ, ਭਰਮ ਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਉਪਜਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁਖ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਰਸਾਂ, ਕਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਭਰਮੁ ਨ ਚੂਕਈ,
ਨਾ ਵਿਚਹੁ ਹਉਮੈ ਜਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—67)

“ਸਬਦੁ ਵਿਸਾਰਨਿ ਤਿਨਾ ਠਉਰੁ ਨ ਚਾਉ ॥
ਭ੍ਰਮਿ ਭੁਲੇ ਜਿਉ ਸੁੰਢ ਘਰਿ ਕਾਉ ॥” (ਪੰਨਾ—123)

“ਮਨਮੁਖ ਭੁਲੇ ਬਿਖੁ ਲਾਗੇ,
ਅਹਿਲਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ,
ਸਾਚਾ ਸਬਦੁ ਨ ਭਾਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—565)

All-absorbed in riches, day and night, he spies its path, utters not the Name and dies by taking poison. Imbued with the vicious talk, he has been enamoured by it and thinks not of the Name. 596

Without the illumination of the ‘Shabad’ or Word, pitch-darkness remains spread over our life and the intellect is unable to discriminate and differentiate good from bad, poison from nectar.

Without the Guru there is complete darkness and sans God's Name understanding is not gained 55

Without the Lord's Name there is all darkness within. One receives not the real thing and ends not the round 124

Without the Name, all is utter darkness, Rare is the one, who understands this through the Guru's grace 1065

Without the Name, there is darkness in the world, Through the Name, the Lord becomes manifest 1250

In this world, the Lord's Name alone is invaluable and thou have not heard the Name with thine ear 1342

Without the ‘intuitional illumination’ of the ‘Shabad’ or Word, materialistic pitch-darkness, doubt and duality sprout. With this the human being remains entangled in the worldly poisonous tastes and relishes.

Without the Shabad, doubt is not dispelled, and egotism is not eliminated from within. 67

They who forget the Name, have no abode or resting place They are deluded in doubt like a crow in a deserted house. 123

The perverse persons have gone astray, and being attached to mammon, waste their life in vain. The God's Name is ever an ocean of peace, but they love not the True Word. 565

‘ਸਬਦੁ’ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੁਧੀ, ਸੋਝੀ-ਹੀਨ ਹੋ ਕੇ ਈਰਖਾ ਦਵੇਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਉ (Mental tension) ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

“ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਆਈਆ,
ਸਬਦਿ ਨ ਲਾਗੋ ਭਾਉ ॥” (ਪੰਨਾ—591)

“ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਅਇਓ,
ਸਚਿ ਨ ਲਗੋ ਭਾਉ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆਰਾ ਨ ਲਗਈ,
ਮਨ ਹਠਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—1246)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਭਿ ਦੂਜੈ ਲਾਗੇ,
ਦੇਖਹੁ ਰਿਦੈ ਬੀਚਾਰਿ ॥” (ਪੰਨਾ—942)

‘ਸਬਦੁ’ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਅਤੇ ਹਿਰਦਾ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਰਸੁ ਨ ਆਵੈ ਅਉਧੁ,
ਹਉਮੈ ਪਿਆਸ ਨ ਜਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—945)

“ਰੰਗਿ ਨ ਰਾਤਾ ਰਸਿ ਨਹੀ ਮਾਤਾ,
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੈ ਜਲਿ ਬਲਿ ਤਾਤਾ ॥” (ਪੰਨਾ—945)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਕਿਉ ਅੰਤਰੁ ਰੀਝੈ ॥” (ਪੰਨਾ—1023)

‘ਸਬਦੇ ਹੀ ਨਾਉ ਉਪਜੈ’ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬਦ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਮ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਸਬਦ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਤੇ ਕਮਾਈ ਬਗੈਰ, ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਬਦ ਦਾ ਸਵਾਦ ਚੱਖਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਜੀਵ ਦਾ ਜੀਵਨ ਫਿਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਥਾਇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਨਾਮੁ ਨ ਪਾਏ ਕੋਈ,
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਮੰਨਿ ਵਸਾਵਣਿਆ ॥” (ਪੰਨਾ—124)

“ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਆਇਓ,
ਨਾਮਿ ਨ ਲਗੋ ਪਿਆਰੁ ॥”

ਰਸਨਾ ਫਿਕਾ ਬੋਲਣਾ,
ਨਿਤ ਨਿਤ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—791)

Without ‘intuitional illumination’ of the ‘Shabad or Word), faith in the *Satguru*, does not arise and the human intellect losing its awareness, becomes absorbed in the feeling of jealousy and duality and in this way mental tension keeps occurring.

He, who has no faith in the True Guru, and enshrines not affection for the Name 591

This way one enjoys not the Name's relish and imbibes not love for the True Lord. The obstinate person, to whom the True Guru seems not sweet comes and goes 1246

Without the Name, all are attached to duality Reflect in thy mind and see 942

Without the illumination of the ‘Shabad’, the relish of Naam is not experienced and the mind remains deprived of spiritual bliss.

Without God, the air attains not its food from anywhere else and its thirst of ego departs not, O Yogi 945

If man is imbued not with the Lord's love, nor is inebriated with His Nectar, and is bereft of the Guru's word, then he remains vexed and is consumed by his inner fire. 945

Without the Name, how can the soul be pleased? 1023

According to *Gurbani* line ‘*Shabdhay hee naao upjai*’ Naam originates from the ‘*Shabad*’ (or Word). In other words without the deliberation and the cultivation of the ‘*Shabad*’, it is impossible to acquire or achieve Naam. Without tasting the relish of the *Shabad*, human’s life becomes insipid and meditation and devotion (of God) does not achieve the required goal.

Sans the Guru's instruction no one attains to the name. By the favour of the Guru it is implanted in the mind 124

They who relish not the Word, love not the Lord's Name, and speak insipidly with their tongue are ever, ever disgraced 791

“ਬਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤੀ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਵਈ,
ਬਿਨ ਸਬਦੇ ਥਾਇ ਨ ਪਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—67)

‘ਸਬਦੁ’ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਦੁਨੀਆਂ ਉਥਾਰੇ (Nightmare) ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੁਤੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਮੋਲਕ-ਜੀਵਨ ਅਜਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

“ਜਗੁ ਸੁਤਾ ਮਰਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਸੋਝੀ ਪਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—904)

‘ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਮੁਠੀ ਜੀਉ,
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਕਰਾਰੇ ॥” (ਪੰਨਾ—244)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਮੂਠੇ ਦਿਨੁ ਰੈਣੀ ॥” (ਪੰਨਾ—227)

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਆਤਮਿਕ-ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ‘ਸਬਦ’ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਹ ਸਾਰੀ ਘਾਲਨਾ ਵਿਅਰਥ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੰਵਰਦਾ।

“ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਨ ਮੰਨਿਓ, ਸਬਦਿ ਨ ਲਗੋ ਪਿਆਰੁ ॥
ਇਸਨਾਨੁ ਦਾਨੁ ਜੇਤਾ ਕਰਹਿ,
ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਖੁਆਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—34)

“ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਸਵਰਸਿ ਕਾਜਾ ॥” (ਪੰਨਾ—225)

“ਸਦਾ ਕਾਰਜੁ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਸੁਹੇਲਾ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਕਾਰਜੁ ਕੇਹਾ ਹੇ ॥” (ਪੰਨਾ—1057)

ਹਰ ਮਨੁਖ ਇਜ਼ੱਤ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਾਰਕ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥਕ ਘਾਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਸਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਮਨ ਦਾ ਟਿਕਾਉ ਯਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਮਨੁਖ ਆਪਣਾ ਹਲਤ-ਪਲਤ ਗਵਾ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕੀ ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

“ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੇ ਮਨ ਨਹੀ ਠਉਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ—415)

“ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧਾ ਤਪਿ ਤਪਿ ਖਪੇ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੇ ਸਾਂਤਿ ਨ ਆਈ ॥” (ਪੰਨਾ—571)

“ਸਬਦੁ ਵਿਸਾਰਨਿ ਤਿਨਾ ਠਉਰੁ ਨ ਠਾਉ ॥.....

ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਤਿਨੀ ਦੋਵੈ ਗਵਾਏ,
ਦੁਖੇ ਦੁਖਿ ਵਿਹਾਵਣਿਆ ॥” (ਪੰਨਾ—123)

Without love Lord's service cannot be performed, and without the Name one becomes not acceptable 67

Without the awareness of the ‘Shabad’ (or Word), the world is sleeping in a nightmarish sleep as a result of which their invaluable life is going in vain.

The world is asleep, it dies and continues coming and going
Without the Guru's instruction, it obtains not understanding 904

Without the effectual humans of the Guru she is the cheated by another's Love 244

Without the effectual humans of the Guru she is the cheated by another's Love 227

Many people carry out various religious beliefs and practices for peace of mind and spiritual progress, **but without the ‘Shabad’, all this effort goes in vain, and none of their affairs is set right.**

They, who worship not the Divine True Guru and cherish not love for the Word, in spite of their repeated ablution and almsgiving are ruined by profane love 34

Without Guru's instruction the affair is not accomplished 225

Through the True Name, one's deeds are ever embellished. What are one's deeds worth, without the Name? 1058

Every person wishes to live his life with honour and peace of mind for which he undertakes various worldly and spiritual steps. **But without the Shabad, peace of mind and calmness is not attained.** Losing in this world and the world hereafter, the person eventually becomes a heap of ashes (dies).

Without the Guru's word the mind finds not the place of rest 415

The blind apostate is consumed by burning in rage and without the Name obtains not peace. 571

They who forget the Name, have no abode or resting place...Both this world and the next they lose and pass their life in extreme agony 123

'ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਭਸਮੈ ਕੀ ਢੇਰੀ,
ਖੇਰੂ ਖੇਰ ਰਲਾਇਦਾ ॥" (ਪੰਨਾ—1059)

'ਸਬਦੁ ਦੀ 'ਟੇਕ' ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਮਾਇਕੀ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ।

'ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਫੇਰੁ ਪਇਆ,
"ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਏ ॥" (ਪੰਨਾ—67)

"ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਛੂਟੀਐ, ਦੇਖਹੁ ਵੀਚਾਰਾ ॥" (ਪੰਨਾ—229)

"ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਨ ਗਤਿ ਪਤਿ ਪਾਵਹਿ,
ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਨਰਕਿ ਗਇਆ ॥" (ਪੰਨਾ—906)

"ਸਾਚ ਸਬਦੁ ਬਿਨੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਕੋਇ ॥" (ਪੰਨਾ—938)

ਬਿਨੁ ਗੁਰਸਬਦੈ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ,
ਪਰਪੰਚੁ ਕਰਿ ਭਰਮਾਈ ਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ—1024)

"ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮੁਕਤਿ ਨਹੀ ਕਬਹੀ,
ਅੰਧੁਲੇ ਧੰਧੁ ਪਸਾਰਾ ॥" (ਪੰਨਾ—1127)

"ਸਬਦਿ ਮਰੈ ਸੱਈ ਜਨੁ ਸਿਝੈ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਮੁਕਤੀ ਨ ਹੋਈ ॥" (ਪੰਨਾ—1416)

'ਹਉਮੈ' 'ਦੀਰਘ' ਰੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਵ 'ਮੈ-ਮੇਰੀ' ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਖ ਕਲੇਸ਼ ਸਹੇੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮਨੁਖ ਇਸ ਹਉਮੈ ਦੇ 'ਕੰਡੇ' ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਬਦੁ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ, ਇਹ 'ਦੀਰਘ-ਹਉਮੈ-ਰੋਗ' ਹਰਗਿਜ਼ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

"ਹਉ ਹਉ ਕਰਦੀ ਸਭ ਫਿਰੈ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਹਉ ਨ ਜਾਇ ॥" (ਪੰਨਾ—426)

"ਏਹਾ ਕਾਇਆ ਰੋਗਿ ਭਰੀ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਦੁਖੁ ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਨ ਜਾਇ ॥" (ਪੰਨਾ—588)

"ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਹਉਮੈ, ਕਿਨੈ ਨ ਮਾਰੀ ॥" (ਪੰਨਾ—1067)

'ਸਬਦ' ਦੇ 'ਜਹਾਜ਼' ਵਿਚ 'ਸੁਰਤ' ਹੀ ਬੈਠ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਜਹਾਜ਼' ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਭਵਸਾਗਰ ਨਹੀਂ ਤਰਿਆ ਜਾਂਦਾ।

"ਬਿਨੁ ਸਬਦ ਪਿਆਰੇ, ਕਉਣ ਦੁਤਰੁ ਤਾਰੇ,
ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਖੁਆਈ ॥" (ਪੰਨਾ—244)

Without the Name, the body is a heap of ashes and ultimately dust mingles with dust. 1059

Without the support of the 'Shabad', freedom cannot be obtained from immoral deeds and materialistic entanglements.

They go round in the circuit of eight-four lakhs of existences and sans the Name obtain not salvation. 67

Without Guru's instruction one is not emancipated. See and reflect upon this 229

Without the Guru's instruction, thou shalt obtain not salvation and, honour, Without the Lord's Name, thou shalt go to hell. 906

Without the True Name, No one is emancipated 938

Without the Word of the Guru's Shabad, liberation is not obtained; practicing hypocrisy, they wander around confused. 1024

Without the Guru's word, man is emancipated not. Practicing hypocrisy, he wanders in species 1127

He, who dies through the Name, that man is exonerated, Without the Name, one is emancipated not 1416

Egotism is a 'chronic' disease; in this illusion, the human being gets entangled in the 'me-mineness' and acquires various difficulties and sufferings. Although he tries to take out this 'thorn' of egotism by carrying out various religious rites-rituals, the human is never able to get away from this 'chronic disease of egotism' long as the human keeps turning away from the Shabad.

Every one goes about saying, I, I without God's Name egotism departs not 426

Without the Name, this body is filled with the malady of ego and the pain of the malady departs not 588

Without the Name, none has stilled his ego 1067

Only 'consciousness' can sit in the 'ship' of the 'Shabad'. Without embarking on this 'ship', the dreadful ocean cannot be crossed.

Without the dear Name what can enable her cross the formidable Ocean? The attachment of wealth has put her on the wrong track. 244

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਕਿਉ ਪਾਏ ਪਾਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—842)
 “ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਪਾਰੁ ਨ ਪਾਏ ਕੋਈ ॥” (ਪੰਨਾ—1068)
 “ਭਵਜਲੁ ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਕਿਉ ਤਰੀਐ ॥” (ਪੰਨਾ—1125)

‘ਸਬਦੁ’ ਦੇ ‘ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ‘ਤੱਤ-ਗਿਆਨ’ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਬਦੁ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਹੋਰ ਕਚੀਆਂ ਦਿਮਾਗੀ ਫਿਲੋਸਫੀਆਂ ਦੀ ਫੌਕੀ ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ।

“ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਕਰੈ,
 ਬਿਖਿਆ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨ ॥” (ਪੰਨਾ—39)

“ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰਿ ਪੜਹਿ ਮੁਨਿ ਕੇਤੇ,
 ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸੁਰਤਿ ਨ ਪਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—1130)

ਮਨ ਦੀ ‘ਮੈਲ’ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਬਦੁ ਦੀ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਮੈਲੁ ਨ ਉਤਰੈ,
 ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰ ॥” (ਪੰਨਾ—29)

“ਮਨਮੁਖ ਮੈਲੁ ਨ ਉਤਰੈ,
 ਜਿਚਰੁ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਪਿਆਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ—37)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸੁਧੁ ਨ ਹੋਵਈ,
 ਜੇ ਅਨੇਕ ਕਰੈ ਸੀਗਾਰ ॥” (ਪੰਨਾ—651)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਨਹੀ ਉਤਰੈ ਮੈਲੁ ॥” (ਪੰਨਾ—832)

‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ’ ਦੇ ਮੈਲ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਅੰਨੇ-ਬੋਲੇ’ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਆਪੁ ਨ ਜਾਪਈ, ਸਭ ਅੰਧੀ ਭਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—426)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸੁਣੀਐ ਨ ਦੇਖੀਐ,
 ਜਗੁ ਬੋਲਾ ਅੰਨਾ ਭਰਮਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—429)

“ਸਬਦੁ ਨ ਜਾਣਹਿ ਸੇ ਅੰਨੇ ਬੋਲੇ,
 ਸੇ ਕਿਤੁ ਆਏ ਸੰਸਾਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ—601)

How can one ferry across without the Name? 842
Without the Name no one has ever ferried across 1068
How can the dreadful world-ocean be ferried across without the Lord's Name? 1125

The ‘Essence-Knowledge’ is only acquired through the ‘intuitional illumination’ of ‘Shabad’. Without ‘Shabad’, the hollow discourses or other half-baked intellectual philosophies are meaningless.

He reflects not on the Word but utters mere words from mouth and is engrossed in sins. 39

Many silent sages read Simritis and Shashtras, but without the Lord's Name; they attain not understanding 1130

To cleanse the ‘filth’ of the mind, bathing and religious practices are carried out at various places of pilgrimage but without the inward cultivation of the ‘Shabad’, the filth of the mind does not come off.

Without God's Name pollution is not washed off and in birth and death the mortal becomes miserable 29

The filth of the apostate is not washed off, until he enshrines not affection for Guru's Word 37

Without the Name, the bride becomes not pure, even through she may make many decorations 651

Without the Name, filth is removed not 832

Without the union of ‘Shabad-Surat’ or ‘Word-Consciousness’, we are spiritually ‘blind & deaf’ spiritually and thus keep stumbling from the obstacles of materialism.

Without the Name, man understands not his own self and sans it all are blind, O Brother 426

Without the Name, the world hears and sees not, Being deaf and blind, it roams about at one large 429

They are blind and deaf, who know not the Name. Why did they come to the world? 601

“ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਅਤਿ ਅੰਨਾ ਬੋਲਾ,
ਸਬਦੁ ਨ ਸੁਣਈ ਬਹੁ ਰੋਲ ਘਚੋਲਾ ॥” (ਪੰਨਾ—313)

‘ਸਬਦ’ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਹੀਰੇ ਜੈਸਾ ਜਨਮ, ਕੌਡੀ ਬਦਲੇ ਅਜਾਈਂ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

“ਸਚਾ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਣਿਉ, ਸੁਪਨਾ ਗਇਆ ਵਿਹਾਇ ॥
ਸੁੰਢੇ ਘਰ ਕਾ ਪਾਹੁਣਾ, ਜਿਉ ਆਇਆ ਤਿਉ ਜਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ-34)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—362)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਸਭੁ ਜਗੁ ਬਉਰਾਨਾ,
ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ—644)

‘ਸਾਧ-ਸੰਗਤ’ ਵਿਚ ਸਬਦ ਦੀ ਅਟੁਟ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਆਤਮਿਕ
‘ਅਡੋਲਤਾ’ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ, ਬਿਰੁ ਕੋ ਨਹੀ, ਬੁਝੈ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ॥” (ਪੰਨਾ—228)

“ਬਿਨੁ ਗੁਰੁ ਸਬਦ ਨਹੀ ਘਰੁ ਬਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥” (ਪੰਨਾ- 906)

“ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਵਿਣੁ,
ਥਾਉ ਨ ਪਾਇਨਿ ਭਲੇ ਭਲੇਰੇ ॥” (ਵਾ: ਭਾ: ਗੁ:)

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਹ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ
ਸਰੂਪੁ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ ।’, ਪਰ ਅਪਣਾ ‘ਆਪਾ’ ਗੁਰ-ਸਬਦ ਤੇ ਸਾਧ-
ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਆਪੁ ਨ ਜਾਪਈ,
ਸਭ ਅੰਧੀ ਭਾਈ ॥” (ਪੰਨਾ—426)

“ਬਿਨੁ ਗੁਰੁ ਸਬਦ ਨ ਆਪੁ ਪਛਾਣੈ,
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਕਾਲੁ ਟਰੇ ॥” (ਪੰਨਾ—1014)

“ਬੇਦ ਪੜਹਿ ਪੜਿ ਬਾਦੁ ਵਖਾਣਹਿ ॥
ਘਟ ਮਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਤਿਸੁ ਸਬਦਿ ਨ ਪਛਾਣਹਿ ॥” (ਪੰਨਾ—1058)

‘ਸਬਦ’ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ—ਮਨੁਖ ਦਾ ‘ਜੀਵਨ’ ‘ਮੁਰਦੇ’ ਸਮਾਨ ਹੈ ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਮੁਆ ਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥” (ਪੰਨਾ—1418)

*The man attached to mammon is very blind and deaf He hears not the
Name and makes a great uproar and tumult* 313

Without the ‘Shabad’ (our) jewel-like life gets exchanged for a
kaudi (a worthless coin) and goes to waste.

*They recognise not the True Name and their life passes off like a
dream. Like the guest of a deserted house, as he came so does he go* 34

Without the Name, one's life is wasted away, in vain 362

Without the Name, the entire world is insane and loses its life in vain 644

Spiritual ‘peace’ cannot be obtained without the continuous
cultivation of ‘Shabad’ in the ‘Sadh-Sangat’, the company of the holy.

*Without the Name, nothing is stable. By understanding the Master,
happiness ensues* 228

*Without the Guru's world, the mortal obtain not the door of the Lord's
mansion The Guru-ward, O Nanak, reflects over the quintessence* 906

*Without the Shabad of the Guru in the Sadh Sangat, (even those who
deem themselves as) virtuous will not acquire any understanding.*

VBG

The Satgurus (True Gurus) have repeatedly and firmly reminded the
human, ‘O mind! you are the embodiment of the Divine Light. Recognise
your own origin’. One’s ‘self’ cannot be recognised without the *Gur-
Shabad* or *Guru’s Word* and ‘*Sadh Sangat*’, the company of the holy.

*Without the Name, man understands not his own self and sans it all
are blind, O Brother* 426

*Without Guru's instruction, he understands not his-self and without the
Lord's Name, death is averted no* 1014

*The mortal reads the Vedas and reading them enters into controversies. Within
his mind is the Lord, but His Name, he realises not.* 1058

Without the ‘Shabad’ or Word illumination, the human life is like a
(living) corpse.

Without the Name, everyone is dead. 1418

‘ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ’ ਵਿਚ ਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ‘ਮਾਣ’ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਬਲਕਿ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

“ਜਬ ਲਗੁ ਸਬਦਿ ਨ ਭੇਦੀਐ,
ਕਿਉ ਸੋਹੈ ਗੁਰ ਦੁਆਰਿ ॥” (ਪੰਨਾ—19)

“ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਸਦਾ ਦੁਖੁ,
ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਪਤਿ ਖੋਇ ॥” (ਪੰਨਾ—29)

“ਮਨਮੁਖ ਸਬਦੁ ਨ ਜਾਣਨੀ,
ਜਾਸਨਿ ਪਤਿ ਗਵਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—33)

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗੁ ਭੁਲਦਾ ਫਿਰਦਾ,
ਦਰਗਹ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ—600)

“ਸਾਚ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਪਤਿ ਨਹੀ ਪਾਵੈ ॥” (ਪੰਨਾ—941)

“ਕਾਇਆ ਨਗਰੁ ਢਹੈ ਢਹਿ ਢੇਰੀ,
ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਪਤਿ ਜਾਈ ਹੇ ॥” (ਪੰਨਾ—1021)

ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ‘ਪ੍ਰੇਮ-ਸਰੂਪ’ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ‘ਸਬਦ’ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਬਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ‘ਨਾਮ’ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮ—ਕਰਮ ਢੋਕੇ, ਬੱਧਾ-ਚੱਟੀ ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਮਾਤਰ ਰਸਮੀ-ਰਟਨ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

“ਗਣਤੈ ਸੇਵ ਨ ਹੋਵਈ, ਕੀਤਾ ਥਾਇ ਨ ਪਾਇ ॥
ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਆਇਓ, ਸਚਿ ਨ ਲਗੈ ਭਾਉ ॥” (ਪੰਨਾ-1246)
“ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਆਵਈ, ਨਾਮਿ ਨ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥”
(ਪੰਨਾ-1247)

‘ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਉੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਆਚਰਣ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ‘ਸਚੇ-ਮਹਲ’ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਆਚਾਰੁ ਨ ਕਿਨਹੀ ਪਾਇਆ ॥” (ਪੰਨਾ 1285)
“ਸਾਚ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਮਹਲੁ ਨ ਪਛਾਣੈ ॥” (ਪੰਨਾ-414)

“ਸਚੇ ‘ਸਬਦ’ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

“ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਪਿਰੁ ਨ ਪਾਇਐ,
ਬਿਭਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇ ॥” (ਪੰਨਾ-31)

Without the cultivation of the ‘Shabad’ in the ‘Sadh Sangat’, the company of the holy, honour is not obtained in the heavenly court – on the contrary, punishment is received.

Until she is pierced through with God's Name how can she look beautiful in Great God's Court? 19

He comprehends not Lord's Name, ever suffers pain and loses honour in God's Court 29

The perverse recognise not Lord's Name. They depart in disgrace 33

Without the Name, the world goes astray and suffers punishment in the Lord's court 600

Without the True Name, one obtains not honour 941

Without the Name man loses honour and his body village crumbles into dust heap 1021

The Lord, God is an ‘Embodiment of Love’, His ‘Shabad’ is also an ‘Embodiment of Love’. Therefore, without *Shabad*, love with ‘Naam’ does not take place and all religious beliefs and practices are hollow, done under compulsion for display and are customary repetitions.

By calculation service is performed not and nor what is done, is approved, This way one enjoys not the Name's relish and imbibes not love for the True Lord 1246

He relishes not the Guru's word and loves not the Name 1247

Without the cultivation of ‘Shabad-Surat’ or ‘Word-consciousness’, a higher, spiritual character cannot be developed, nor can the ‘True-Palace’ be recognised.

Without the Lord's Name, no one is ever blessed with good conduct 1285

Without the True Name, Lord's presence cannot be realised 414

Without the cultivation of the ‘True Shabad’, union with God is not possible.

Without Guru's words, the Beloved is not obtained and she loses her life in vain 31

“ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਮਾਨੈ, ਫਾਹੀ ਫਾਬੀ,
ਸਾਧਨ ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਏ ॥”

(ਪੰਨਾ-689)

ਹਾਂ ਜੀ :—

ਸਬਦੁ ਦੀ ਸੂਝ ਬਿਨਾ
ਸਬਦੁ ਦੀ ਬੂਝ ਬਿਨਾ
ਸਬਦੁ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਬਿਨਾ
ਸਬਦੁ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਬਿਨਾ
ਸਬਦੁ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬਿਨਾ
ਸਬਦੁ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬਿਨਾ
ਸਬਦੁ ਦੇ ਸਵਾਦ ਬਿਨਾ
ਸਬਦੁ ਵਿਚ ਭਿਜੇ ਬਿਨਾ
ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਬਿਨਾ
'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ-ਲਿਵ' ਬਿਨਾ
ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ 'ਵਿੱਠੇ' ਬਿਨਾ
ਸਬਦ ਦੀ 'ਚੋਟ' ਬਿਨਾ
ਸਬਦ ਦੇ 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਬਿਨਾ
ਸਬਦ ਦੇ 'ਗੱਜਣ' ਬਿਨਾ

'ਜੀਵ' ਦੇ :—

ਸਭ ਧਰਮ ਕਰਮ ਫੋਕਟ ਹਨ ।
ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ।
ਜਨਮ ਅਕਾਰਥ ਹੈ ।
ਸਦਾ ਦੁਖ ਹੈ ।
'ਆਵਾ-ਗਵਾਨ' ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਹੈ ।
'ਭਰਮ ਭੁਲਾਵਾ' ਹੈ ।
'ਮੁਕਤੀ' ਨਹੀਂ ।
'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਨਹੀਂ ।
ਆਡਮਿਕ ਮੰਤ ਹੈ ।
ਜਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ।

ਏਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ, ਸਬਦ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਕੇ 'ਜੀਵ' ।—

ਈਰਖਾ ਦਵੈਤ ਵਿਚ ਸੜਦਾ ਹੈ ।

Such a wife believes not in the Guru's word, is caught in the worldly net **and obtains not her Lord's mansion** 689

Yes:-

Without the awareness of the *Shabad*
Without the understanding of the *Shabad*
Without the recognition of the *Shabad*
Without the contemplation of the *Shabad*
Without the cultivation of the *Shabad*
Without the thirst of the *Shabad*
Without the taste of the *Shabad*
Without getting soaked in the *Shabad*
Without the union of *Shabad -Surat*
Without the absorption of consciousness into the *Shabad*
Without being pierced through the *Shabad*
Without the 'stroke' or hit of the *Shabad*
Without the illumination of the *Shabad*
Without the thunder of the *Shabad*

The human being's —

religious beliefs and practices are all useless;
discourses and lectures are meaningless;
birth is in vain;
eternal suffering is there;
wandering in the cycle of 'transmigration continues.
doubt fallacy.
salvation is not achieved.
peace is not achieved.
spiritual death.
punishment by *Yamas*, the couriers of death remains.

As if this is not enough, by turning away from the 'Shabad', the human:-

burns in jealousy and duality;

ਫਿਕਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ।
 ਭੁਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ।
 ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਤਪ ਤਪ ਕੇ ਖਪਦਾ ਹੈ ।
 'ਕੂਤਨਾ ਤੇ ਬੇਤਾਲਾ' ਹੈ ।
 'ਅੰਨ੍ਹਾ—ਬੋਲਾ' ਹੈ ।
 ਅਉਗਣਾਂ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ।
 ਰਸ ਕਸ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
 ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ ।
 ਭਵਸਾਗਰ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ।
 ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਪਲਚ-ਪਲਚ ਕੇ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
 ਬੂਠੇ ਧੰਧੇ-ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
 ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘੁੰਮਣਘੇਰ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
 ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੰਵਰਦਾ ।
 ਠਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
 ਨਾਮ-ਰਸ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
 ਹਿਰਦਾ ਨਹੀਂ ਪਿਘਲਦਾ ।
 ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ।
 ਹਉਮੈ ਦਾ ਰੋਗੀ ਹੈ
 ਮੈਂ-ਮੋਗੀ ਵਿਚ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
 ਆਚਰਣ ਹੀਣ ਹੈ ।
 ਅੰਧੋਰ-ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ।
 ਆਪਣਾ-ਆਪ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ।
 ਨਿਜ ਘਰ ਮਹਲ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ।
 ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਤੇ ਖੇੜੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ ।
 ਪ੍ਰਭੂ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।
 ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
 ਹਲਤ-ਪਲਤ ਗਵਾ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ।
 ਜਮਾਂ ਦੇ ਵਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।
 ਜਮਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ।
 ਆਵਾਗਵਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

—ਚਲਦਾ

talks rudely;
 is forgetful;
 burns with grief in anger and greed;
 is a ghost and a demon;
 is blind and deaf;
 is full of demerits;
 remains absorbed in relishes and tastes;
 filth of the mind does not come off;
 is adrift in the dreadful ocean;
 entangled and enmeshed in materialism, he is suffering;
 remains entangled in false occupations and attachments;
 gets entangled in the whirlwind of immoral deeds;
 affairs are not set right;
 is deceived;
 is deprived of *Naam*-relish;
 heart does not melt;
 remains deprived of the Primal Lord's love;
 has no faith in the *Satguru*;
 is a victim of egotism;
 suffers in me-mineness;
 is without character;
 passes his life in a dark pit;
 is unable to recognise his own self;
 is unable to recognise the palace of his soul-house;
 is deprived of spiritual ecstasy and bliss;
 feels ashamed in the Lord's Court;
 remains deprived of union with God;
 loses this world and the one hereafter;
 comes under the control of Yamas, the couriers of death;
 suffers the punishment the Yama's mete out;
 remains in the cycle of coming and going.

- Continued.